

Technische (ambtelijke) analyse Burgerakkoord Zuid-Holland Toekomst van het Platteland

Leeswijzer

Dit document bevat de technische ambtelijke analyse van de beslispunten die horen bij het thema 'Toekomst van het Platteland' uit het Provinciaal Burgerakkoord Zuid-Holland.

Dit document dient als aanzet voor Gedeputeerde Staten (GS) en Provinciale Staten (PS) om opvolging te geven aan de 113 beslispunten uit het Provinciaal Burgerakkoord Zuid-Holland.

Het Provinciaal Burgerakkoord Zuid-Holland

Het Burgerakkoord is voortgekomen uit een reeks bijeenkomsten van begin januari tot en met maart 2023 – onder de noemer Burgerberaad [G1000Zuid-Holland](#) - met de centrale vraag: 'Wat vind jij dat er anders moet in Zuid-Holland?' Deze bijeenkomsten vonden plaats op drie verschillende locaties met elk een thema: "Wonen" (te Rotterdam); "Toekomst van het Platteland" (te Bodegraven); "Leefbaarheid, verkeer en vervoer" (te Oud-Beijerland).

Deze drie thema's zijn gekozen omdat dit onderwerpen van maatschappelijk belang zijn en waar de provincie een verschil kan maken. Provinciale Staten (PS) hebben vooraf uitgesproken (zie motie 1094, d.d. 15 juni 2022) zich te committeren aan de uitkomsten van het Burgerberaad waarbij PS zich het recht behoudt om beslispunten beargumenteerd af te wijzen.

Op 25 maart 2023 hebben alle afgevaardigden van de drie burgerberaden het Provinciaal Burgerakkoord ondertekend en zijn de drie Burgerakkoorden samengevoegd tot één Burgerakkoord Zuid-Holland met in totaal 113 beslispunten.

Vervolg beslispunten per thema

Naar aanleiding van de beslispunten uit het Burgerakkoord heeft de begeleidingsgroep het verzoek gedaan aan de ambtelijke organisatie te komen met een technische ambtelijke analyse per besispunt. Dit is ter voorbereiding op een technische sessie op 13 september 2023 over de Burgerakkoorden waar PS verder geïnformeerd wordt door de ambtelijke organisatie over de inhoud en eventuele opvolging van de beslispunten. De sessie op 13 september is de basis voor besluitvorming van PS over de beslispunten uit het Burgerakkoord Zuid-Holland.

De technische ambtelijke analyse is geschreven door inhoudelijk betrokken ambtenaren. Het geeft antwoord op de volgende vragen:

- Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?
- Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?
- Wat is grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt (uitgaande van begroting 2023 en verder)? Geef, indien mogelijk, aan of het eenmalig is of jaarlijks.

Onderdeel van deze analyse is een inschatting van de financiële impact van het besispunt. Omdat in veel gevallen een concrete financiële raming afhankelijk is van de wijze waarop uitvoering aan een besispunt wordt gegeven is hierbij gekozen voor een onderverdeling in vier categorieën:

NVT: Er worden op dit moment geen (noemenswaardige) additionele kosten verwacht

Categorie 1 (C1): tot €100.000

Categorie 2 (C2): van €100.000 tot €1.000.000

Categorie 3 (C3): meer dan €1.000.000

Ten aanzien van deze financiële raming zal nog gekeken worden of deze structureel of incidenteel is.

Als kader is meegegeven zoveel mogelijk te houden aan de tekst van de beslispunten, geen eigen interpretatie te gebruiken en niet inhoudelijk in te gaan op de beslispunten zelf.

[Klik op een besispunt om direct naar het betreffende technische ambtelijke analyse te gaan.](#)

Wij, Burgers van de Provincie Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 11 maart 2023 in de Fort Wierickerschans te Bodegraven besluiten als volgt:

1. Biodiversiteit

- 1.1 Samenbrengen van alle boeren: Samenbrengen van alle boeren in de agrarische collectieven, zodat per polder besloten kan worden wat de beste methode is voor biodiversiteitsherstel. Zo heeft elke boer van de polder inspraak in de methode.
- 1.2 Uitbreiding pakketten agrarische natuurbeheer coöperaties: De uitbreiding van de bestaande pakketten bij agrarische natuurbeheercoöperaties met A) ecosysteemdienstpakketten en B) kleinschaligselementen-pakketten om de biodiversiteit te verbeteren.
- 1.3 Uitbreiding van financiële vergoedingen: Uitbreiding van financiële vergoedingen voor positieve activiteiten van boeren ter bevordering van biodiversiteit met extra voordelen, zoals belastingkortingen, om zo de stimulans te verhogen.
- 1.4 Verhoging van de financiële vergoeding voor samenwerken: Verhoging van de financiële vergoedingen wanneer boeren samenwerken met hun burens in de polder en gezamenlijk positieve activiteiten ontplooiën voor biodiversiteitsherstel voor robuustere ecosystemen binnen de polder.

2. Bewustwording

- 2.1 Onderwijs benutten voor kennis over het platteland: Het benutten van het onderwijs door subsidie voor schooltuintjes en groene pleinen, leermodules over platteland en natuur voor basisscholen, carrièreperspectieven MBO.
- 2.2 Bevorderen van de toegankelijkheid: De toegankelijkheid van het platteland bevorderen door terreinbeherende organisaties te ondersteunen bij het ontwikkelen informatieve routes en apps, recreatieve activiteiten in het kader van klimaatdoelen. Betere OV-verbindingen.
- 2.4 Opzetten van educatieve centra vergemakkelijken: Bijdragen aan de opzet van educatieve centra met mobiele exposities, tevens het vergemakkelijken van bestemmingsplanwijzigingsprocedures zodat de boeren hun bedrijfsvoering kunnen omzetten met andere activiteiten.

3. Leefbaarheid

- 3.3 Kaart tekenen voor inrichting Zuid-Holland : Teken (met inachtneming van landelijk vastgestelde kaders) de kaart van Zuid-Holland waarop is aangegeven waar: wordt gewoond/kan worden gebouwd, waar ruimte is voor de agrarische sector, waar ruimte is voor industrie, voor natuur en voor recreatie, stel deze vast en zie toe op de naleving van de vastgelegde afspraken.
- 3.4 Kaders opstellen voor bebouwing: Stel (eenvoudig leesbare en hanteerbare) kaders op voor: het bouwen in de stad (bijv. hoogte) en op het platteland (bijv. bebouwd oppervlak per km², bedrijventerreinen, natuur en recreatie, agrarisch gebied (bijv. biodiversiteit en uitstoot CO₂), stel deze vast en zie toe op de naleving ervan.
- 3.5 Provinciaal waterbeleid: Bevorder de totstandkoming van beleid om tijdig en adequaat in te spelen op de waterproblematiek in de provincie. Al is het maar om te voorkomen dat Zwitserland echt aan de Noordzee komt te liggen...

4. Biologisch

- 4.1 Omschakelende ondernemers ondersteunen: De provincie Zuid-Holland ondersteunt regulier werkende agrariërs en telers die willen omschakelen naar een biologische bedrijfsvoering op organisatorisch, administratief en financieel niveau. Eén en ander zodanig dat er een reëel verdienmodel ontstaat voor de agrariërs en telers. De ondersteuning van deze transitie kan worden beëindigd wanneer er, redelijkerwijs, zelfstandigheid is opgebouwd door de agrariërs en telers, echter met een maximale termijn van 5 jaar.
- 4.2 Kennisuitwisseling stimuleren: De provincie Zuid-Holland stimuleert en faciliteert studiegroepen, samenwerkingsverbanden, kennisuitwisselingsprojecten en -collectieven van potentiële biologische agrariërs en telers. Eventueel in samenwerking met biologische agrariërs en telers om de voorlichting betreffende de transitie naar een biologische bedrijfsvoering te verbeteren en uit te breiden.
- 4.3 Biologische gewasbescherming: De provincie Zuid-Holland dient de ontwikkeling en toepassingsmogelijkheden van biologische gewasbeschermingsmiddelen te stimuleren en financieel te ondersteunen, dit om sneller te komen tot uitbreiding van het biologisch areaal.
- 4.4 Verbreden activiteiten agrariërs ondersteunen: De provincie Zuid-Holland ondersteunt de van regulier naar biologisch overschakelende agrariërs en telers bij het verbreden van de activiteiten in hun onderneming. Indien wet- en regelgeving, bestemmingsplannen en vergunningen aanpassing behoeven dient dit te worden gewijzigd.
- 4.5 Consumenten voorlichten: De provincie Zuid-Holland gaat burgers meer betrekken en verbinden en de afzet van biologische producten stimuleren door de consument voor te lichten over het verschil tussen regulier en biologisch. Hoe biologische producten te herkennen zijn en waarom biologisch belangrijk is voor de toekomst van natuur, milieu, klimaat en dierenwelzijn.

5. Ruimtelijke ordening

- 5.2 Natuurlijke dorpsgroei: We willen levensvatbare dorpen. Dorpen die zodanig groeien dat er voldoende voorzieningen blijven. Dus laat dorpen groeien, zodat er onder andere een lagere school is, een buurtsuper en wijkverpleging. Laat de provincie dit proces ondersteunen.
- 5.3 Maximale kavelgrootte voor woningen: We willen dat er een eerlijker verdeling van de bouwgrond komt en niet dat sommigen hele grote percelen kunnen kopen. Zo kunnen er meer woningen worden gerealiseerd. Dus verplichting tot maximale kavelgrootte bij projectontwikkeling.
- 5.4 Provinciale grondbank: We willen dat beschikbare gronden in het bezit van de provincie komen, zodat grondspeculatie op toekomstige huizenbouw wordt tegengegaan. Dit kan ook helpen bij het hervakaven van landbouwgronden om boeren te helpen bij herplaatsing weg van natuurgebieden.
- 5.5 Wonen op binnenwater: In wateropvanglocaties en uiterwaarden, zandwinputten en oude havens is nog veel ruimte. In diepe polders en/of overloopgebieden kan men huizen op palen bouwen. Dit is een moderne toekomstbestendige manier van bouwen. Dit kan door middel van drijvende woningen of paalwoningen.

6. Landbouw

- 6.2 Vergoeding voor bijdrage natuurwaarde: Een eerlijke vergoeding voor bijdrage aan natuurwaarde zodat bevorderen van biodiversiteit aantrekkelijker wordt en meer soorten planten en dieren zich weer thuis gaan voelen in het veenweidegebied (denk aan waterleven, insecten, weidevogels, bodemleven).
- 6.3 Vergoeding voor educatieve waarde: Een eerlijke vergoeding voor de educatieve waarde van landbouwbedrijven in het Zuid-Hollandse veenweidegebied via o.a. subsidiëring via open dagen, schoolprogramma's, andere educatievormen. Hierbij kan ook gedacht worden aan de doorontwikkeling van kinderboerderijen tot echte stadsboerderijen waar echte boeren een eerlijke vergoeding kunnen krijgen voor het educatieve element van hun bedrijf.
- 6.4 Diversificatie boerenbedrijven stimuleren: Het stimuleren van diversificatie van het boeren ondernemerschap. Dit vraagt onder andere om verruiming van bestemmingsplannen en flexibele financieringsvormen om kleinschalige of gestopte bedrijven dergelijke vormen van ondernemerschap te laten ontwikkelen. Hier is qua vergoeding op den duur zeker een commercieel verdienmodel mogelijk.
- 6.5 Duurzame energieopwekking: Het versnellen van de mogelijkheden voor opwekken duurzame energie in boerenbeheer en biogas. Dit vraagt om opheffen van knelpunten in het energienetwerk en investeringssteun en faciliteren van de bouw.

7. Burgerparticipatie Dialoog

- 7.1 Participatie vanaf de start: Burgerparticipatie aan het begin van een proces van beleidsvorming bij plattelandsontwikkeling, tijdig organiseren.
- 7.3 Platform over burgerparticipatie: Een Burgerparticipatieplatform inrichten voor het platteland waar iedereen kan zien wat er elders gebeurt en daardoor geïnspireerd kan raken.
- 7.4 Toegankelijke budgetten: De toegang tot budgetten voor plattelands-burgerinitiatieven meer toegankelijk maken.
- 7.5 Minder weerstand: Weerstand verminderen bij het burgerparticipatietraject.

8. Zelfvoorzienend en voorzieningen

- 8.1 Energie-onafhankelijkheid: Streef naar onafhankelijkheid op het gebied van energie; allereerst door zoveel mogelijk zonnepanelen op bestaande en nieuwe daken te leggen en door in de provincie op andere manieren voldoende energie op te wekken.
- 8.2 Regionale voedselvoorziening: Streef naar onafhankelijkheid op het gebied van de voedselvoorziening in de regio, stimuleer hiervoor de directe en lokale afzet van voedsel.
- 8.3 Ruimte bieden aan boeren: Ondersteun de toekomst van het boerenbedrijf door ruimte te bieden voor goed ingepaste energieopwek (zon, wind en andere energieopwekkers) op dak en boeren erf en door de regionale afzet van voedsel te stimuleren en te hier te investeren in de energieinfrastructuur.
- 8.4 Bereikbaarheid van regionale voorzieningen: Zorg dat regionale voorzieningen (o.a. ziekenhuizen) goed bereikbaar zijn door te investeren in bereikbaarheid met fiets, OV verbindingen tussen dorp, stad en platteland.

8.5 Voorzieningen behouden voor dorpen: Behoud de (basis)voorzieningen waar breed draagvlak voor is in de (dorps)gemeenschap en zorg dat deze voorzieningen ook beschikbaar kunnen blijven door dorpen ook de ruimte te geven om (licht) te groeien.

9. Consuminderen en lokaal kopen

9.1 Eenduidige afvalscheiding: Het zorgdragen voor een eenduidig beleid in de gehele provincie Zuid-Holland op het gebied van afvalscheiding! Bewustzijn creëren door afvalscheiding overal op dezelfde manier in te richten.

9.3 Bevorderen kleinschaligheid: Het beschikbaar stellen van een stimuleringsfonds voor het bevorderen van meer kleinschaligheid en lokale economie (ook in de stad).

9.5 Regels vereenvoudigen: Het vereenvoudigen van wet- en regelgeving (vergunningen) zodat lokale producten eerste keus worden.

10. Dienstbare overheid

10.1 Provinciaal democratiefestival: Organiseer een Provincie Zuid-Holland 'low land' festival. In dat lage land-festival wordt het feest van de provinciale democratie gevierd, toont Zuid-Holland op creatieve manieren de betekenis van hun beleid voor burgers en krijgen burgerinitiatieven een podium. Een mooie mengeling van lering en vermaak, dat in wisselende regio's van de provincie wordt georganiseerd.

10.2 Platform voor burgerinitiatieven: Ontwerp een platform dat toegang geeft tot de provincie voor burgerinitiatieven vanuit het platteland. Maak daar burgerinitiatieven zichtbaar voor bestuurders en ambtenaren, maak ze vindbaar voor burgers die ook iets willen oppakken en maak het mogelijk om via het platform contacten te leggen. Stel daarbij een prijs in voor het beste plattelands-burgerinitiatief dat voor anderen in de provincie ook van betekenis is.

10.3 Een verordening voor burgerparticipatie: Stel een verordening vast, waarin burgeradvies een goed omschreven plek krijgt. Gebruik daarbij meerdere varianten, van digitale raadpleging tot G1000-aanpak en van adviserend tot bindend. Stel een oefenperiode vast, waarin met verschillende vormen van burgerparticipatie wordt gewerkt en selecteer dan de meest effectieve.

10.5 Toetsen op begrijpelijkheid: Toets alle uitingen van de provincie op leesbaarheid en begrijpelijkheid. Dat gaat niet alleen om beleidsdocumenten, maar ook over brieven en mondelinge contacten. Gebruik daar niet alleen taal- en communicatiedeskundigen bij, maar ook burgers die ontvanger van die uitingen zijn.

12. Duurzaamheid

12.1 Een lokaal gesprekspunt: Fysiek lokaal aanspreekpunt per dorpskern waar je naartoe kan met je vragen en duidelijkheid krijgt over de vervolgstappen. Provincie maakt het mogelijk om bevoegdheden te decentraliseren. Zodat vragen en initiatief van burgers sneller opgepakt en behandeld kunnen worden.

12.2 Openbaar vervoer: Openbaar vervoer moet de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het platteland blijven waarborgen zodat het voor de jeugd (en mensen zonder eigen vervoer) aantrekkelijk blijft om er te blijven. OV-lijnen laten bestaan en niet opheffen als ze economisch niet rendabel blijken te zijn. De sociale afweging gaat boven de economische afwegingen.

12.3 Lokaal produceren en consumeren: Lokaal produceren en consumeren leidt tot veel positieve dingen, zoals steun voor lokale producenten, gezondheid en minder transportbewegingen en dus CO2-reductie.

12.4 Een bewust woonklimaat: Ieder individu heeft toegang tot mogelijkheden om zijn/haar kennis te vergroten over een bewust woonklimaat in de breedste zin van het woord. Of dat nu gaat om innovatieve en milieubewuste nieuwbouwprojecten of maatregelen om het eigen huis te verduurzamen binnen de mogelijkheden en kansen die er zijn.

12.5 Voorzieningen voor burgers: Speciale aandacht voor voorzieningen voor kinderen/jongeren en voorzieningen voor ouderen binnen de gemeente- en provinciegrenzen. Door deze voorzieningen te combineren blijft de verbinding tussen jong en oud bestaan.

Aldus vastgesteld en besloten te Bodegraven, d.d. 11 maart
2023 de leden: de ondertekende versie is op verzoek in te zien.

Samenvatting

	Bestaand beleid?	Financiële impact	Opmerkingen
P1.1 Samenbrengen van alle boeren	Ja	C3: >1.000.000 € 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten EN € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten x2 voor zowel Landbouw als Tuinbouw	De financiële impact beslaat het volledige extra budget benodigd voor Tuinbouw en Landbouw voor alle onderhavige beslispunten: P1.3 / P1.4 / P2.4 / P4.1 / P4.2 / P4.4 / P 6.4
P1.2 Uitbreiding pakketten agrarische natuurbeheer coöperaties	Ja, maar kan worden uitgebreid	C3 >1.000.000 (grobe schatting €50.000.000; zie punt voor uitleg)	
P1.3 Uitbreiding van financiële vergoedingen	Nee	zie: P1.1	
P1.4 Verhoging van de financiële vergoeding voor samenwerken	Ja, eventueel plafond verhogen	zie: P1.1	
P2.1 Onderwijs benutten voor kennis over het platteland	Taak van gemeentes	Nvt	
P2.2 Bevorderen van de toegankelijkheid	Deels. Deels taak gemeente.	C3: <€100.000 + € 100.000-€ 1.000.000	Afhankelijk van gekozen bijdrage
P2.4 Opzetten van educatieve centra vergemakkelijken	Nee	Zie: P1.1	
P3.3 Kaart tekenen voor inrichting Zuid-Holland	Ja	Nvt maar mogelijk C1 <€100.000	
P3.4 Kaders opstellen voor bebouwing	Taak van gemeentes	Nvt	
P3.5 Provinciaal waterbeleid	Ja, mogelijk actualiseren	Onbekend	
P4.1 Omschakelende ondernemers ondersteunen	Nee	Zie: P1.1	
P4.2 Kennisuitwisseling stimuleren	Ja	Zie: P1.1	
P4.3 Biologische gewasbescherming	Ja	Nvt	We voldoen aan Europese doelstellingen
P4.4 Verbreden activiteiten agrariërs ondersteunen	Nee	Zie: P1.1	
P4.5 Consumenten voorlichten	Geen provinciale taak	Nvt	
P5.2 (zie ook: P8.5) Natuurlijke dorpsgroei	Ja, mogelijk actualiseren	C1: <€100.000	
P5.3 Maximale kavelgrootte voor woningen	Nee	Nvt	
P5.4 Provinciale grondbank	Ja, voor grondbank. Nee, voor aankopen grond	C3: >€1.000.000 (tientallen miljoenen; maar zie hiervoor uitleg bij punt!)	
P5.5 Wonen op binnenwater	Nee. Deels taak Rijk	C2: <€100.000 ->€1.000.000 voor onderzoek. C3: >€1.000.000 voor subsidie	Onderzoeksfase 100.000; subsidie >1.000.000
P6.2 Vergoeding voor bijdrage natuurwaarde	Ja, eventueel uitbreiden	C3: >€1.000.000 jaarlijks	
P6.3 Vergoeding voor educatieve waarde	Nee, taak gemeentes	Nvt	
P6.4 Diversificatie boerenbedrijven stimuleren	Nee	Zie: P1.1	

P6.5 Duurzame energie-opwekking	Ja, deels onderzoeksfase	C1: <€100.000 jaarlijks	
P7.1 Participatie vanaf de start	Ja, wordt geactualiseerd	C1: <€100.000 jaarlijks	
P7.3 Platform over burgerparticipatie	Ja	C2: <€100.000-€1.000.000	
P7.4 Toegankelijke budgetten	Nee	Onbekend	
P7.5 Minder weerstand	Nee	Nvt	
P8.1 Energie-onafhankelijkheid	Ja	Nvt	
P8.2 Regionale voedselvoorziening	Ja	Nvt	
P8.3 Ruimte bieden aan boeren	Ja	C2: >€100.000 - €1.000.000 bij intensivering	Extra kosten bij intensivering huidig beleid
P8.4 Bereikbaarheid van regionale voorzieningen	Ja	Nvt	
P8.5 (zie ook P5.2) Voorzieningen behouden voor dorpen	Ja, eventueel actualiseren	C1: <€100.000 eenmalig	
P9.1 Eenduidige afvalscheiding	Nee	C2: >€100.000 - €1.000.000 jaarlijks afhankelijk van keuzes	
P9.3 Bevorderen kleinschaligheid	Nee	Onbekend	
P9.5 Regels vereenvoudigen	Taak Rijk/Europa (behalve Inkoop PZH)	Nvt	
P10.1 Provinciaal democratiefestival	Nee	C2: €100.000-€1.000.000	
P10.2 Platform voor burgerinitiatieven	Nee, we hebben wel al een participatieplatform	C2: €100.000-€1.000.000	Participatieplatform kan hier eventueel ook voor worden ingezet
P10.3 Een verordening voor burgerparticipatie	Nee, maar wordt opgesteld	Nvt	
P10.5 Toetsen op begrijpelijkheid	Ja, kan worden uitgebreid	C1: <€100.000 jaarlijks	
P12.1 Een lokaal gesprekspunt	Nee	C3: >€1.000.000	
P12.2 Openbaar vervoer	Ja	C3: >€1.000.000 mogelijk vele miljoenen	Steun vanuit het Rijk stopt per 2024
P12.3 Lokaal produceren en consumeren	Ja	Nvt	
P12.4 Een bewust woonklimaat	Ja, kan worden geïntensiveerd	Afhankelijk van gekozen maatregelen	
P12.5 Voorzieningen voor burgers	Nee	C1: <€100.000 (waarschijnlijk € 50.0000)	

1. Biodiversiteit

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P1.1 Samenbrengen van alle boeren: Samenbrengen van álle boeren in de agrarische collectieven, zodat per polder besloten kan worden wat de beste methode is voor biodiversiteitsherstel. Zo heeft elke boer van de polder inspraak in de methode.

2. Valt dit beslispunt onder huidige of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Ja, past in huidige het landbouwbeleid richting de Agrarische collectieven. Ook met het ZH PLG wordt geprobeerd om dit te stimuleren. Binnen het tuinbouwbeleid wordt gebiedsgericht gewerkt met tuinbouwondernemers in polders waar men wil herstructureren. Biodiversiteit is daarbij een aandachtspunt.

Het landbouwbeleid is zowel Europees, landelijk en provinciaal in ontwikkeling. Dat is ook voor de collectieven een onzeker proces wat veel inzet vraagt. Het Landbouwteam verwacht dat het gevolg van dit nieuwe landbouwbeleid is dat er meer inzet vanuit de provincie Zuid-Holland nodig is (dat is meer dan alleen het samenbrengen van boeren) en meer contact met de omgeving wordt gevraagd en nodig is.

De contacten met collectieven zijn staand beleid, maar moeten in kwaliteit en kwantiteit mee kunnen ontwikkelen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Het totale landbouwbeleid vraagt los van de individuele punten in het burgerakkoord om meer inzet vanuit de provincie Zuid-Holland en meer contact met de omgeving. In dat kader kunnen de punten in het landbouwbeleid opgenomen worden waarbij de onderstaande budgettering geldt voor het totaal landbouwbudget.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

€ 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten voor zowel het landbouwbeleid als het tuinbouwbeleid. En in totaal € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten voor de uitvoering van het programma Landbouw, een zelfde bedrag voor het programma Tuinbouw. Dit budget is het volledige budget ter uitvoer van alle onderhavige punten: P1.3 / P1.4 / P2.4 / P4.1 / P4.2 / P4.4 / P6.4.

1. Biodiversiteit

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P1.2 Uitbreiding pakketten agrarische natuurbeheer coöperaties: De uitbreiding van de bestaande pakketten bij agrarische natuurbeheercoöperaties met A) ecosysteemdienstpakketten en B) kleine- landschapselementen-pakketten om de biodiversiteit te verbeteren.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Op dit moment zet de provincie al in op natuur- en landschapsbeheer via het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), dat valt onder het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Tot nu toe wordt vooral ingezet op boerenlandvogels als gevolg van een zorgvuldig, politiek bekrachtigd proces. Door in te zetten op de icoonsoort(en) boerenlandvogels wordt gepoogd het gehele agrarische ecosystemen te versterken. Dit betekent dat er voor de andere doelsoorten van het ANLb minder of geen geld beschikbaar is.

Voor beheer kleine landschapselementen en ecosysteemdiensten zijn er pakketten, maar mogelijk is er behoefte aan meer. De uitbreiding van de pakketten zou onder het ANLb kunnen vallen. De uitbreiding wordt nog niet uitgevoerd.

In 2016 is een ANLb stelsel gestart waarbij agrarische collectieven op basis van afspraken met boeren (beheerpakketten) subsidie ontvangen. Elke 6 jaar doen de collectieven een nieuwe gebiedsaanvraag. De nieuwe ANLb-periode loopt van 2023 tot en met 2028. De collectieven hebben net weer een nieuwe subsidieaanvraag ingediend voor de periode 2023-2028, waarmee alle beschikbare middelen zijn vastgezet.

Veel agrariërs geven aan dat langjarige zekerheid nodig is ten aanzien van het beheer. Het gaat daarbij om afspraken voor zeker 15 jaar. Hiervoor is aanpassing van het huidige beleid nodig.

Er is overigens overlap met onderdeel landschapsonderhoud uit het concept landbouwakkoord.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Voor een uitbreiding van de beheerpakketten is geen nieuw beleid nodig. Wel extra budget en afstemming met de collectieven over hun behoefte naast het bestaande.

Provincies co-financieren de Europese middelen voor het ANLb, met focus op boerenlandvogels. De waterschappen co-financieren ook in geval van bijdrage aan waterdoelstellingen. Als pakketten moeten worden uitgebreid voor andere doelsoorten van het ANLb, dan is er meer budget nodig vanuit de provincie. Er is voor deze uitbreiding geen co-financiering beschikbaar vanuit de EU. Dit zal dus volledig uit nationale middelen bekostigd moeten worden.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.
Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Op dit moment besteden we jaarlijks ruim € 1 mln. per jaar aan dooradering in het ANLb. Ter indicatie; in het Landbouwakkoord ging het over een bedrag voor landschapsonderhoud (dat is mogelijk iets breder dan deze vraag) van nationaal € 600 mln. per jaar. Dat zou grofweg uitkomen op € 50 mln. per jaar voor provincie Zuid-Holland (€ 600 mln./12). Met meer budget kunnen wij meer oppakken en op dit punt.

1. Biodiversiteit

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat dit

P1.3 Uitbreiding van financiële vergoedingen: Uitbreiding van financiële vergoedingen voor positieve activiteiten van boeren ter bevordering van biodiversiteit met extra voordelen, zoals belastingkortingen, om zo de stimulans te verhogen.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee. Kan meegenomen worden in de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen voor boeren en telers en richting eventueel nieuw landbouwbeleid en tuinbouwbeleid. Het heeft ook een relatie met Europees beleid, maar dat ligt minder binnen de invloedssfeer van de provincie Zuid-Holland

Hiervoor is meer nodig dan de huidige financiële vergoedingen om de transitie in de landbouw en tuinbouw te realiseren. Voor de boeren en telers zullen er nieuwe verdienmodellen ontwikkeld kunnen worden, die gefinancierd kunnen worden.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Kan al dan niet gevolgen hebben voor de manier waarop boeren hun bedrijf runnen en het landschap kan er anders uit komen te zien.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

€ 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten voor zowel het landbouwbeleid als het tuinbouwbeleid. En in totaal € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten voor de uitvoering van het programma Landbouw en een zelfde bedrag voor het programma Tuinbouw.

(zie [P1.1](#) voor uitleg)

1. Biodiversiteit

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P1.4 Verhoging van de financiële vergoeding voor samenwerken: Verhoging van de financiële vergoedingen wanneer boeren samenwerken met hun burens in de polder en gezamenlijk positieve activiteiten ontplooiën voor biodiversiteitsherstel voor robuustere ecosystemen binnen de polder.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Past in huidige het landbouwbeleid richting de Agrarische collectieven. Ook met het ZH PLG wordt geprobeerd om dit te stimuleren. .

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Dat het plafond van de bestaande vergoeding al dan niet verhoogd wordt. Of dat er een nieuwe vergoeding in het leven wordt geroepen.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

€ 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten.

En in totaal € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten voor de uitvoering van het programma Landbouw. (zie [P1.1](#) voor uitleg)

2. Bewustwording

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P2.1 Onderwijs benutten voor kennis over het platteland.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee, Onderwijs is geen taak van de Provincie Zuid-Holland.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Niet van toepassing.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Niet van toepassing.

2. Bewustwording

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P2.2 Bevorderen van de toegankelijkheid: De toegankelijkheid van het platteland bevorderen door terreinbeherende organisaties te ondersteunen bij het ontwikkelen informatieve routes en apps, recreatieve activiteiten in het kader van klimaatdoelen. Betere OV-verbindingen.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Er staan 3 verschillende dingen genoemd

1. De toegankelijkheid van het platteland bevorderen door terreinbeherende organisaties te ondersteunen bij het ontwikkelen informatieve routes en apps
2. Recreatieve activiteiten in het kader van klimaatdoelen
3. Betere OV verbindingen

Ad 1) Dit hoort bij de provincie voor zover het een regionaal belang dient. Als het een lokaal belang dient hoort het bij de gemeente. Het valt onder het huidig beleid (zie [Recreatieperspectief Zuid-Holland 2030](#) dat in januari 2023 door GS is vastgesteld). NB het ondersteunen van terreinbeheerders bij het ontwikkelen van routes is onderdeel van bestaand beleid en kan gefinancierd worden uit bestaande subsidieregelingen. Het ondersteunen van routebeheerders bij het beheer en onderhoud van routes wordt tot nu toe niet tot een provinciale taak gerekend. Wel onderzoekt de provincie momenteel, samen met routebeheerders, of het beheer en onderhoud van routes in Zuid-Holland beter en eenduidiger georganiseerd kan worden door een centrale routebeheerorganisatie. Het zou de toegankelijkheid van het platteland bevorderen als de provincie het beheer en onderhoud van routes (liefst uitgevoerd door een centrale routebeheerorganisatie) zou ondersteunen. Ook voor apps geldt dat onderhoud en up-to-date houden nodig is.

Ad 2) Recreatieve activiteiten ondersteunen valt onder het huidig beleid als hierdoor bevolkingsgroepen geactiveerd worden die op het gebied van gezondheid en bewegen achterblijven bij andere groepen (zie [Recreatieperspectief Zuid-Holland 2030](#)). Daarbij is veel aandacht voor 'klimaatvriendelijke' vormen van recreatie zoals wandelen en fietsen en voor natuureducatie.

Ad 3) In het Recreatieperspectief Zuid-Holland 2030 is ook opgenomen dat de provincie – samen met partners – werkt aan het herkenbaar maken van OV haltes die als start- of eindpunt van recreatieve routes kunnen dienen (groene haltes).

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Als de provincie beheer en onderhoud van routes zou willen ondersteunen zou dit - logischer wijs - voor *alle* recreatieve routes in Zuid-Holland moeten gelden (niet alleen voor nieuwe routes op het platteland).

Overigens zou het platteland vooral toegankelijker worden als de toegankelijkheid van het agrarisch gebied verbetert. Daar hebben terreinbeherende organisaties geen (of beperkt) invloed op.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Ontwikkelen van routes is een eenmalige uitgave, beheer en onderhoud is structureel. Als de provincie aan beheer zou willen bijdragen zou dat op een jaarlijkse uitgave neerkomen in categorie 1 (of 2, dat is afhankelijk van het percentage dat de provincie zou willen bijdragen). Voor het oprichten van een routebeheerorganisatie is incidenteel een financiële bijdrage nodig van ca. € 300.000.

Het ondersteunen van (incidentele) activiteiten valt onder bestaand beleid en kost daarom geen extra geld. Technische ambtelijke analyse Burgerakkoord Zuid-Holland

2. Bewustwording

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P2.4 Opzetten van educatieve centra vergemakkelijken: Bijdragen aan de opzet van educatieve centra met mobiele exposities tevens het vergemakkelijken van bestemmingsplanwijzigingen produceren zodat de boeren hun bedrijfsuitvoering kunnen omzetten met andere activiteiten

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee, Dit kan meegenomen worden bij de herziening van het Omgevingsbeleid 2023.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Aanpassing van het Omgevingsbeleid met als onderdeel Landbouwbeleid. Om enerzijds input vanuit Zuid Holland op de juiste plekken te krijgen en anderzijds de uitwerkingen zorgvuldig te verwerken in bindend beleid, is capaciteit nodig, deels in huis en deels om aan alle nieuwe verwachtingen die worden gesteld te voldoen.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

€ 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten.

En in totaal € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten voor de uitvoering van het programma Landbouw. (zie [P1.1](#) voor uitleg)

3. Leefbaarheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P3.3 Kaart tekenen voor inrichting Zuid-Holland: Teken (met inachtneming van landelijk vastgestelde kaders) de kaart van Zuid-Holland waarop is aangegeven waar: wordt gewoond/kan worden gebouwd, waar ruimte is voor de agrarische sector, waar ruimte is voor industrie, voor natuur en voor recreatie, stel deze vast en zie toe op de naleving van de vastgelegde afspraken.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Ja, dit is bestaand beleid en wordt uitgevoerd, en sommige worden nu geactualiseerd.

De kaart(en) van Zuid-Holland waarop is aangegeven;

- Waar wordt gewoond/kan worden gebouwd;
Op de indicatieve kaart van bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) wordt gewoond, op de buitenstedelijke ontwikkellocaties (3-ha locaties) kan nog gebouwd worden voor wonen en bedrijventerreinen. Alles qua woondeals, afspraken over hoeveel procent sociale woningbouw is hieraan gekoppeld. Er kan ook gewoond en gewerkt worden in linten(bebouwingslinten), dit is een aanvulling op BSD maar we willen de linten behouden.
- Waar ruimte is voor de agrarische sector;
In het landelijk gebied, bestemd als agrarisch in bestemmingsplannen, maar ook de glastuinbouwgebieden, pot en sierteelt areaal en glastuinbouwgebieden, bollengronden. De landbouwgronden zijn niet in ons beleid vastgelegd, maar voor de feitelijke situatie kan gebruik worden gemaakt van de Basisregistratie Gewaspercelen.
- Waar ruimte is voor industrie;
Industrie is een verzamelnaam met meerdere onderdelen: binnen bestaand stads- en dorpsgebied wordt er ook ruimte gebruikt voor bedrijventerreinen en de haven van Rotterdam, de greenports, glastuinbouwgebieden. Buiten bestaand stads- en dorpsgebied zijn nog meer bedrijven en terreinen. Er is wel een verschil tussen de bedrijventerreinen in het provinciaal beleid en de terreinen met bedrijfsbestemmingen van gemeenten.
- Ruimte voor natuur;
Alle natuur van Zuid-Holland zit in het NatuurNetwerk Nederland, daarnaast hebben zijn er Recreatiegebieden en Groene Buffers om de groene gebieden open en groen te houden. Deze ruimte wordt vaak gedeeld met de agrarische landbouwgronden.

Beleidskeuze verstedelijking [Verstedelijking \(Beleidskeuze\) - Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland](#)
Staat van Zuid-Holland [Bestaand stads- en dorpsgebied 2018 - Staat van Zuid-Holland](#) (Wordt aangepast) Kaart 19 Grote buitenstedelijke bouwlocaties [Omgevingsverordening Zuid-Holland \(in werking per 1 april 2023\) - Ruimtelijke plannen \(ruimtelijkeplannenzuidholland.nl\)](#)

Beleidskeuze Vitale landbouw [Vitale landbouw \(Beleidskeuze\) - Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland](#)

Maatregel Concurrende en toekomstbestendige bedrijventerreinen

[Concurrende en toekomstbestendige bedrijventerreinen \(Maatregel\) - Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland](#)

[Verduurzamen van het energiegebruik door de industrie \(Beleidskeuze\) - Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland](#)

[4-1-3 Transitie Havencomplex \(Beleidsprestatie\) - Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland](#)

3. Leefbaarheid

Beleidskeuze Realisatie NatuurNetwerkNederland [Realisatie NatuurNetwerkNederland \(Beleidskeuze\) - Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland](#)

Beleidskeuze Landschap [Landschap \(Beleidskeuze\) - Omgevingsbeleid Provincie Zuid-Holland](#) (Wordt aangepast)

Er zijn nog meer beleidskeuzes, maatregelen, beleidsdoelen en maatregelen te vinden voor diverse thema's als je kijkt op: [Omgevingsbeleid - Provincie Zuid-Holland](#)

Vul bij het vergrootglas een zoekterm in en er verschijnen meerdere opties.

Op dit moment wordt in het kader van de ruimtelijke puzzel nagedacht over de indeling van Zuid-Holland. In de maand augustus is hiervoor een internet consultatie uitgezet naar inwoners en zijn er gesprekken met stakeholders en maatschappelijke organisaties gevoerd. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in de indeling. Dit gaat op korte termijn nog geen kaart opleveren maar zou in de toekomst een basis hiervoor kunnen vormen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Buiten scope van de vraag.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

1, maar buiten scope van de vraag.

3. Leefbaarheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P3.4 Kaders opstellen voor bebouwing: Stel (eenvoudig leesbare en hanteerbare) kaders op voor: het bouwen in de stad (bijv. hoogte) en op het platteland (bijv. bebouwd oppervlak per km², bedrijventerreinen, natuur en recreatie, agrarisch gebied (bijv. biodiversiteit en uitstoot CO₂), stel deze vast en zie toe op de naleving ervan.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee, dit soort regels horen bij uitstek thuis in het gemeentelijk Omgevingsplan. Hierin zijn rechtstreeks werkende regels opgenomen over het bouwen in de stad en op het platteland. Voor het gehele grondgebied geeft de gemeente hierin aan welke functies mogelijk zijn en welke bouw mogelijkheden daarbij horen (hoogte, bebouwd oppervlak etc.).

Als sprake is van een provinciaal belang, kan de provincie wel regels vaststellen waaraan het gemeentelijke Omgevingsplan moet voldoen. Deze regels worden opgenomen in de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening. De provincie heeft daarin nu al onder meer regels opgenomen ter bescherming van waardevolle gebieden, zoals natuurgebieden, recreatiegebieden, weidevogelgebieden, etc. Ook stelt de provincie eisen aan ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen, met name in het landelijk gebied. En er zijn regels voor biodiversiteit.

Voor nieuwe bouwlocaties groter dan 3 hectare in het landelijk gebied is voorafgaande instemming van de provincie nodig. Ook zijn in de verordening regels opgenomen gericht op efficiënt en zuinig ruimtegebruik, waaronder regels voor een hoge bebouwingsdichtheid, parkeernormen en toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking

Nog onduidelijk

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Nog onduidelijk

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Nog onduidelijk

3. Leefbaarheid

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P3.5 Provinciaal waterbeleid: Bevorder de totstandkoming van beleid om tijdig en adequaat in te spelen op de waterproblematiek in de provincie. Al is het maar om te voorkomen dat Zwitserland echt aan de Noordzee komt te liggen...

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Ja, zie de volgende beleidskeuzes in de omgevingsvisie

- Waterveiligheid en wateroverlast
- Mooi en schoon water
- Naar een klimaatbestendig Zuid-Holland
- Beperken maatschappelijke kosten door

bodemdaling En zie maatregelen in:

- het regionaal waterprogramma Zuid-Holland (onderdeel van het omgevingsprogramma)
- het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)
- de uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Zuid-Holland

Op dit moment wordt verkend of het Rijksprogramma Water en Bodem als Sturend Principe aanleiding geeft voor aanpassing van het Zuid-Hollandse omgevingsbeleid. Mogelijk leidt doorwerking van water en bodem als sturend principe in het ZH-PLG en in de ruimtelijke puzzel ook tot aanpassing van het beleid.

De provincie Zuid-Holland is ook actief in verschillende onderdelen van het Deltaprogramma. Dit programma is een samenwerking van verschillende overheden en organisaties om Nederland te beschermen tegen overstromingen en te zorgen voor voldoende zoetwater.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Zie verkenning Water en bodem sturend, ZH-PLG en Ruimtelijke puzzel.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Ongeacht eventuele beleidswijzingen is de verwachting dat de komende jaren structureel meer inzet nodig is (ca. 4 fte) op de waterproblematiek, vanwege

- Urgentie op doelbereik KRW
- Knelpunten in de drinkwatervoorziening
- Toenemende knelpunten in de beschikbaarheid van zoet water
- Toenemende problemen met blauwalgen op zwemlocaties
- Advisering in het kader van 'water en bodem als sturend principe'
- Inzet op het voorkomen van schade door bodemdaling.

4. Biologisch

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P4.1 Omschakelende ondernemers ondersteunen: De provincie Zuid-Holland ondersteunt regulier werkende agrariërs en telers die willen omschakelen naar een biologische bedrijfsvoering op organisatorisch, administratief en financieel niveau. Eén en ander zodanig dat er een reëel verdienmodel ontstaat voor de agrariërs en telers. De ondersteuning van deze transitie kan worden beëindigd wanneer er, redelijkerwijs, zelfstandigheid is opgebouwd door de agrariërs en telers, echter met een maximale termijn van 5 jaar.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee, Kan meegenomen worden in de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen en richting eventueel nieuw landbouwbeleid. Het heeft ook een relatie met Europees beleid, maar dat ligt minder binnen de invloedssfeer van de provincie Zuid-Holland. Wel denkt de provincie in het tuinbouwbeleid aan het mogelijk maken van coaches die telers helpen om de omschakeling naar weerbaar telen / biologisch telen te maken.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Boeren hebben een nieuw verdienmodel zonder dat dit ten kosten gaat om de omgeving.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

€ 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten voor zowel het landbouwbeleid als het tuinbouwbeleid. En in totaal € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten voor de uitvoering van het programma Landbouw, een zelfde bedrag voor het programma Tuinbouw.

(zie [P1.1](#) voor uitleg)

4. Biologisch

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P4.2 Kennisuitwisseling stimuleren: De provincie Zuid-Holland stimuleert en faciliteert studiegroepen, samenwerkingsverbanden, kennisuitwisselingsprojecten en -collectieven van potentiële biologische agrariërs en telers. Eventueel in samenwerking met biologische agrariërs en telers om de voorlichting betreffende de transitie naar een biologische bedrijfsvoering te verbeteren en uit te breiden.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Ja, Wordt al gedaan door het bestaand beleid. Denk aan de voedsel families, de regionale netwerken voor innovatie Zuid-Holland en de tuin van Holland en binnen het Innovatiepact van de Greenport West- Holland, op het gebied van functionele biodiversiteit en weerbaar telen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Provincie zoekt actief het contact op met de omgeving.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

€ 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten voor zowel het landbouwbeleid als het tuinbouwbeleid. En in totaal € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten voor de uitvoering van het programma Landbouw, een zelfde bedrag voor het programma Tuinbouw.

(zie [P1.1](#) voor uitleg)

4. Biologisch

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P4.3 Biologische gewasbescherming: De provincie Zuid-Holland dient de ontwikkeling en toepassingsmogelijkheden van biologische gewasbeschermingsmiddelen te stimuleren en financieel te ondersteunen, dit om sneller te komen tot uitbreiding van het biologisch areaal.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

In het toetsbaar voorontwerp Zuid-Hollands programma landelijk gebied is opgenomen dat de provincie samen met andere partijen werkt aan het realiseren van de landelijke doelstelling om in 2030 geen normoverschrijdingen waterkwaliteit meer te hebben voor gewasbeschermingsmiddelen. Dit wordt geoperationaliseerd langs twee lijnen, enerzijds vermindering van emissies als toch chemische middelen worden gebruikt, anderzijds minder gebruik van chemische middelen en een overgang naar “weerbaar telen”, waarbij meer wordt ingezet op biologische vormen van gewasbescherming (verduurzaming/ natuurinclusieve land- en tuinbouw).

<https://pzh.notubiz.nl/document/12954812/1>

Het provinciale beleid past in de EU-doelstelling om in 2030 op 25% van het areaal biologische landbouw te realiseren. Deze doelstelling is onderdeel van het EU-Gemeenschappelijk landbouwbeleid. Lidstaten werden verzocht om aan te geven hoeveel zij zouden bijdragen aan deze EU-doelstelling. Voor Nederland is door de minister van landbouw een ambitie van 15% vastgesteld (LNV-Actieplan biologische landbouw; <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-6277f4410e0fc069da7de8ae8d2d8dae55b632b4/pdf>). In de in procedure zijnde EU-verordening inzake het duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is een reductiedoelstelling van 50% opgenomen voor het gebruik én het risico van chemische gewasbeschermingsmiddelen en hieraan gekoppeld het stimuleren van toepassing van meer biologische bestrijding.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

De land- en tuinbouw zal haar afhankelijkheid van chemische bestrijding moeten verminderen. Deze doelstelling is al vastgelegd in de huidige EU-richtlijn tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (2009). De nu lopende aanscherping van deze richtlijn middels de EU-verordening leidt tot een concretere doelstelling van 50% reductie in 2030. Om deze doelstelling mogelijk te maken moet alternatieven worden ontwikkeld en geïmplementeerd. De in het ZH-PLG opgenomen maatregelen onder de noemer Toekomstbestendige land- en tuinbouw anticiperen op de aan te scherpen EU-doelstelling.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

In het ZH-PLG is voor de verschillende uit te voeren maatregelen een bijdrage uit het Transitiefonds gevraagd van 4 mrd Euro voor het totale pakket maatregelen verduurzaming land- en tuinbouw in de periode tot 2035. Een deel hiervan heeft betrekking op de transitie naar minder gebruik van chemische middelen en meer gebruik van biologische bestrijding.

4. Biologisch

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P4.4 Verbreden activiteiten agrariërs ondersteunen: De provincie Zuid-Holland ondersteunt de van regulier naar biologisch overschakelende agrariërs en telers bij het verbreden van de activiteiten in hun onderneming. Indien wet- en regelgeving, bestemmingsplannen en vergunningen aanpassing behoeven dient dit te worden gewijzigd.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee, Kan meegenomen worden in de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen en richting eventueel nieuw landbouwbeleid. Het heeft ook een relatie met Europees beleid, maar dat ligt minder binnen de invloedssfeer van de provincie Zuid-Holland.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Meer inzet vanuit de provincie Zuid-Holland.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

€ 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten.

En in totaal € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten voor de uitvoering van het programma Landbouw.

(zie [P1.1](#) voor uitleg)

4. Biologisch

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P4.5 Consumenten voorlichten: De provincie Zuid-Holland gaat burgers meer betrekken en verbinden en de afzet van biologische producten stimuleren door de consument voor te lichten over het verschil tussen regulier en biologisch. Hoe biologische producten te herkennen zijn en waarom biologisch belangrijk is voor de toekomst van natuur, milieu, klimaat en dierenwelzijn.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Consumentenvoorlichting is geen taak van de (provinciale) overheid. Ook het voeren van beleid op keurmerken en dergelijken waar bepaalde type producten aan te herkennen zijn is geen onderdeel van de provinciale rol. Als het gaat om het keurmerk biologisch wordt dat Europees via SKAL uitgegeven. De provincie ondersteunt wel het verduurzamen van teelt, waaronder het reduceren van emissie/uitspoeling uit kunstmest en gewasbescherming. Het stimuleren van biologische teelt is één van de ontwikkelrichtingen die daaraan bijdragen. Daarnaast werken we samen met initiatieven zoals stichting Voedselfamilies om pioniers in de landbouw de ruimte te geven om zich door te ontwikkelen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Dit vraagt geen aanpassing van beleid.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

N.v.t.

5. Ruimtelijke ordening

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P5.2 (zie ook: P8.5)

Natuurlijke dorpsgroei: We willen levensvatbare dorpen. Dorpen die zodanig groeien dat er voldoende voorzieningen blijven. Dus laat dorpen groeien, zodat er onder andere een lagere school is, een buurtsuper en wijkverpleging. Laat de provincie dit proces ondersteunen.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Dit punt valt al onder ons omgevingsbeleid en kan tijdens de nieuwe collegeperiode verder aangevuld worden n.a.v. het collegeakkoord.

De provincie zet ook in op vitale steden en dorpen. In het coalitieakkoord wordt er extra aandacht gegeven aan de vitaliteit en leefbaarheid van kleinere kernen en wordt (dat wordt komend jaar verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma):

Op plekken waar het gewenst is vanwege de leefbaarheid en het op peil houden van voorzieningen, geven we de mogelijkheid om extra woningen te bouwen aan de rand van kernen. We omarmen het principe 'een straatje erbij' (maximaal 50 woningen) en een 'straatje ertussen'.

Daarnaast is staand beleid dat de provincie stuurt op extra woningen voor jongeren en ouderen. Met name in de kleinere kernen. Daar is in deze kernen juist behoefte aan maar vaak wordt er een eenzijdig aanbod gecreëerd: teveel gericht op gezinnen, in een te hoog segment met onvoldoende 0-tredenwoningen.

Duiding: woningen toevoegen aan kleinere kernen heeft een beperkt effect op het in stand houden van voorzieningen. Er spelen ook ontwikkelingen als vergrijzing, kleinere huishoudens en schaalvergroting vanuit de private sector. Daarnaast kent de provincie kent ook veel kleinere kernen zoals buurschappen of kleine dorpen zonder dagelijkse voorzieningen als een basisschool of supermarkt. In dit type kernen werkt het toevoegen juist averechts. Deze woningen worden niet gebouwd in een kern waar de laatste basisschool onder druk staat en meer kinderen wonen in een kern zonder basisschool. Ook woningen toevoegen voor de leefbaarheid en vitaliteit in kernen groter dan grofweg 7.000 inwoners heeft geen effect. Daar staat de aanwezigheid van dagelijkse voorzieningen niet onder druk.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Aanpassing van het omgevingsbeleid met het 'straatje erbij' betekent dat waar het wenselijk is om maximaal 50 woningen toe te voegen voor vitaliteit en leefbaarheid, daar een mogelijkheid voor wordt gezocht. Een consequentie is dat voor deze regeling met maximaal 50 woningen de Ladder voor duurzame verstedelijk *overruled* wordt.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Eenmalig ongeveer €30.000 - €50.000 om het beleid goed te implementeren, te onderzoeken wat haalbaar en wenselijk is en participatie mogelijk te maken.

5. Ruimtelijke ordening

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P5.3 Maximale kavelgrootte voor woningen: We willen dat er een eerlijker verdeling van de bouwgrond komt en niet dat sommigen hele grote percelen kunnen kopen. Zo kunnen er meer woningen worden gerealiseerd. Dus verplichting tot maximale kavelgrootte bij projectontwikkeling.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

De provincie voert geen beleid op de kavelgrootte bij projectontwikkeling. Wel probeert de provincie te stimuleren dat er hogere dichtheden worden gerealiseerd (meer woningen per hectare) Zie ook de beantwoording bij W8.1..

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Voor aanpassing van regelgeving via bijvoorbeeld een minimum aantal te bouwen woningen per hectare zal het omgevingsbeleid moeten worden aangepast. Dit kan op zijn vroegst plaatsvinden in 2024. Indien gewenst dan kan dit verder worden uitgewerkt.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

De directe financiële impact voor de provincie, verwachten wij, is beperkt.

5. Ruimtelijke ordening

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P5.4 Provinciale grondbank: We willen dat beschikbare gronden in het bezit van de provincie komen, zodat grondspeculatie op toekomstige huizenbouw wordt tegengegaan. Dit kan ook helpen bij het herverkavelen van landbouwgronden om boeren te helpen bij herplaatsing weg van natuurgebieden.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Ja, in het kader van de NPLG is door de provincie een provinciale Grondbank opgericht

Nee, voor grond aankopen t.b.v. woningbouwopgave daar is deze Grondbank niet voor bedoelt. Aankopen en ontwikkelen van woningbouwlocaties is nu een primaire taak van de gemeente. De gemeente kan actief grondbeleid voeren en als zij dat wenst kan zij de Wet voorkeursrecht Gemeenten toepassen en eventueel het onteigeningsinstrument inzetten.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Nader te bepalen of en hoe de provincie gemeenten wil en kan faciliteren. Dit hangt nou samen met het ruimtelijkbeleid wat door de gemeente wordt vorm gegeven.

Voorbeeld hiervan is de Grondbank RZG Zuidplas in de Zuidplaspolder waar plaatselijke gemeenten en provincie samen in participeren.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Voor de Grondbank t.b.v. NPLG is thans 20 milj. eenmalig beschikbaar. Verwachting is dat dit jaarlijks benodigd is.

Voor aankopen t.b.v. woningbouwlocaties zijn al snel 10-tallen miljoenen per jaar voor benodigd en gaat gepaard met grote financiële risico's.

5. Ruimtelijke ordening

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P5.5 Wonen op binnenwater: In wateropvanglocaties en uiterwaarden, zandwinputten en oude havens is nog veel ruimte. In diepe polders en/of overloopgebieden kan men huizen op palen bouwen. Dit is een moderne toekomstbestendige manier van bouwen. Dit kan door middel van drijvende woningen of paalwoningen.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Er is vanuit het Rijk regelgeving op het gebied van woningbouw op binnenwater. Zo heeft het Rijk een verbod opgelegd op het bouwen in de uiterwaarden van de grote rivieren voor nieuwe locaties waarover nog geen afspraken zijn gemaakt tussen de overheden. Er moet onderzocht worden in welke uiterwaarden wel mogelijkheden zijn. Tot nu toe is er op een beperkt aantal locaties in Nederland ervaring opgedaan met drijvende woningen dus er is al ervaringskennis beschikbaar. De provincie voert hier tot nu toe geen specifiek beleid op wonen in binnenwater. Wel worden de woningbouwlocaties in het regionale woningbouwprogramma onderworpen aan een quick-scan om te kijken waar een botsing plaatsvindt met provinciale regelgeving. Waar een mogelijke botsing plaatsvindt, wordt dit gesignaleerd zodat gemeenten hier rekening mee kunnen houden en hun plannen kunnen aanpassen. Bij de uiteindelijke plantoetsing vindt een uitgebreide toets plaats. Als de provincie deze mogelijkheden wil benutten moet onderzocht worden onder welke voorwaarden dit mogelijk is en waar dit mogelijk botst met regelgeving, water en bodem sturend of waterbeheer (bijvoorbeeld op het gebied van waterberging). In een dergelijke onderzoeksfase kunnen mogelijke subsidiemogelijkheden worden verkend, mogelijkheden voor een koppeling met thema's binnen toekomstbestendig bouwen zoals energieleverend, klimaatadaptief, circulair/biobased, natuurinclusief, etc. Na deze onderzoeksfase kan beleid worden geformuleerd en vastgelegd.

Deze vraag komt ook aan de orde in de ruimtelijke puzzel waar de provincie mee bezig is om die op te stellen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Die zijn op het moment nog lastig in te schatten omdat er eerst een onderzoeksfase zou moeten plaatsvinden.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Voor de onderzoeksfase zal een bedrag tot € 100.000 benodigd zijn. Voor een mogelijke subsidieregeling met een bijdrage voor het bouwen van drijvende woningen of paalwoningen moet worden gedacht aan een subsidieregeling van meer dan € 1.000.000.

6. Landbouw

1. Over welk beslispoint uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P6.2 Vergoeding voor bijdrage natuurwaarde: Een eerlijke vergoeding voor bijdrage aan natuurwaarde zodat bevorderen van biodiversiteit aantrekkelijker wordt en meer soorten planten en dieren zich weer thuis gaan voelen in het veenweidegebied (denk aan waterleven, insecten, weidevogels, bodemleven).

2. Valt dit beslispoint onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Dit beslispoint raakt aan de landbouwtransitie en natuurinclusief werken. Op beide thema's wordt op verschillende overheidsniveau's gewerkt. Met Agenda Natuurinclusief probeert de overheid met alle stakeholders te komen tot een manier van leven en werken die negatieve impact op onze leefomgeving voorkomt.

Via bijdragen vanuit het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) zijn er subsidiemogelijkheden voor boeren om maatregelen om natuurwaarden in het landelijk gebied door aanpassingen in de agrarische bedrijfsvoering te behouden/vergroten.

De provincie stimuleert onderzoek en pilots die verkennen hoe dit soort inspanningen ook in producten te verwaarden zijn. Uiteindelijk moeten we ernaartoe dat dit terug komt in de prijs van producten, maar met een internationale markt is dit lastig te bewerkstelligen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid ?

Een compensatie door de overheid voor alle natuurvriendelijk produceren vraagt al gauw jaarlijks vele miljoenen euro's (zie ook reactie op beslispoint P1.2). Momenteel wordt natuurbeheer niet volledig vergoed, maar slechts voor 84%. Met andere provincies en rijk zijn wij in overleg om dit op te hogen naar 100%. Het beschikbare bedrag vanuit het ANLb wordt nu al volledig benut voor maatregelen gericht op beheer van het landschap, behoud van boerenlandvogels en versterking biodiversiteit. Ook voor andere maatregelen in het landelijk gebied zou via ANLb-pakketten financiering beschikbaar gesteld kunnen worden als het budget wordt verhoogd. Extra vergoedingen zouden ook getoetst moet worden aan Europese regels ten aanzien van staatsteun.

De vergoeding voor ANLb verloopt in Zuid-Holland via aanvragen door agrarische collectieven. Daarbuiten zijn er geen structurele subsidiemogelijkheden. Te overwegen valt ook voor particulieren, bedrijven en instellingen bij te dragen aan biodiversiteitsversterkende beheermaatregelen. Dat vraagt om een aparte subsidieregeling.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispoint?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Jaarlijks > € 1.000.000 (zie ook reactie op beslispoint P1.2).

6. Landbouw

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P6.3 Vergoeding voor educatieve waarde: Een eerlijke vergoeding voor de educatieve waarde van landbouwbedrijven in het Zuid-Hollandse veenweidegebied via o.a. subsidiëring via open dagen, schoolprogramma's, andere educatievormen. Hierbij kan ook gedacht worden aan de doorontwikkeling van kinderboerderijen tot echte stadsboerderijen waar echte boeren een eerlijke vergoeding kunnen krijgen voor het

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee, onderwijs is geen taak van de Provincie Zuid-Holland. Kan wel iets zijn voor de gemeenten

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Niet van toepassing

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Niet van toepassing.

6. Landbouw

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P6.4 Diversificatie boerenbedrijven stimuleren: Het stimuleren van diversificatie van het boeren ondernemerschap. Dit vraagt onder andere om verruiming van bestemmingsplannen en flexibele financieringsvormen om kleinschalige of gestopte bedrijven dergelijke vormen van ondernemerschap te laten ontwikkelen. Hier is qua vergoeding op den duur zeker een commercieel verdienmodel mogelijk.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee, Dit kan meegenomen worden bij de herziening van het Omgevingsbeleid 2023.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Aanpassing van het Omgevingsbeleid met als onderdeel Landbouwbeleid.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

€ 100.000 á € 200.000 extra aan personeelskosten.

En in totaal € 1 miljoen voor de inzet van instrumenten voor de uitvoering van het programma Landbouw.

(zie [P1.1](#) voor uitleg)

6. Landbouw

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P6.5 Duurzame energie-opwekking: Het versnellen van de mogelijkheden voor opwekken duurzame energie in boerenbeheer en biogas. Dit vraagt om opheffen van knelpunten in het energienetwerk en investeringssteun en faciliteren van de bouw voor mestvergisters zodat ook kleinschaliger boeren hier gebruik van kunnen maken.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Het besispunt raakt aan diverse onderwerpen:

Ja, dit is onderdeel van pzh-beleid, zie ons [omgevingsbeleid](#). Op dit moment is het volgens ons omgevingsbeleid mogelijk voor boeren om een kleine windturbine van 15 meter ashoogte te plaatsen voor het opwekken van windenergie. Het besluit om deze turbine te plaatsen wordt uiteindelijk wel door de gemeente genomen op basis van de lokale situatie en de kaders voor ruimtelijke kwaliteit van de provincie. Ook is het vaak alleen mogelijk als de gemeente een beleidskader heeft opgesteld voor kleine windturbines. Dit is niet altijd het geval.

Daarnaast loopt er op dit moment een ecologisch & netinfrastructuur onderzoek naar of het wenselijk is om een hogere ashoogte toe te staan met ons beleid. Op dit moment wordt er voornamelijk gekeken naar turbines van 25 meter ashoogte.

Voor zon geldt dat er op basis van de huidige Omgevingsverordening mogelijk is om zon-pv binnen het bouwperceel van het agrarisch erf te realiseren. Installaties met zonnepanelen passen bij de agrarische bijgebouwen, stallen, schuren en kassen. Bij zonnenvelden op het agrarische bouwperceel zal het gaan om relatief kleine velden (< 2,5 ha) waarbij de energie opgewekt wordt waar deze (deels) wordt gebruikt. Buiten de agrarische bouwpercelen is het slechts in beperkte gevallen en onder strikte voorwaarde mogelijk om zon-pv op grote schaal te realiseren.

Biovergisting is onderwerp van Rijksbeleid: Min. Jetten heeft in een kamerbrief een forse ambitie neergelegd voor de productie van groengas. (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/02/programma-groen-gas>) Kleinschalige opwek bij boerenbedrijven past in dit beleid. In de brief is ook ondersteuning aangekondigd voor biovergisting uit het Klimaatfonds voor Vroege Fase Opschaling. Onderzoek door TNO heeft aangetoond dat er nog wel knelpunten zijn. Zuid-Holland ziet voor zichzelf vooralsnog geen rol in het mede actief ondersteunen van (kleinschalige) biovergisting. Voor een aantal grootschaliger initiatieven faciliteert pzh de locatiekeuze: ontwikkeling daarvan is vooral een RO-issue.

Energiesysteem: In het huidige omgevingsbeleid wordt gestuurd op efficiënt benutten van de energie infrastructuur en vraag- en aanbod (lokaal) zoveel mogelijk in balans te brengen. GS heeft op 27 juni het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) vastgesteld <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie/energie-infrastructuur/>, waarin de (toekomstig) benodigde investeringen in het ZH-energiesysteem in kaart zijn gebracht die nodig zijn om ruimtelijke opgaven en energietransitie in Zuid-Holland mogelijk te maken. Provincie werkt samen met netbeheerders en gemeenten om deze projecten zo snel mogelijk te realiseren. In geval van netcongestie kan de provincie helpen om het energienet slimmer te benutten.

6. Landbouw

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Voor het toestaan van hogere kleine windturbines kunnen de ecologische effecten juist groter of kleiner zijn. Daarnaast zijn er ook effecten op het elektriciteitsnetwerk. Deze worden ook onderzocht.

Invoeding van groengas vanuit kleinschalige biovergisting impliceert dat de infrastructuur hiervoor beschikbaar moet zijn cq. blijven. Voor zowel de invoeding van groengas als elektriciteit kan het een complicatie vormen indien veel decentrale opwek gaat plaatsvinden daar waar het netwerk juist de laagste capaciteit heeft.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

1, jaarlijks: Ruimer beleid voor hogere kleine windturbines resulteert waarschijnlijk in meer kleine windturbines in de provincie. Dit betekent ook dat er meer natuurontheffingen moeten worden aangevraagd bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH), aangezien dit bijna altijd verplicht is voor (kleine) windturbines. Dit resulteert in meer werk voor de ODH en dus ook in hogere kosten voor de provincie. Hoeveel is lastig te zeggen. Voor ontwikkeling van kleinschalige biovergisting zijn ook geen grote financiële consequenties voor pzh voorzien.

7. Burgerparticipatie

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P7.1 Participatie vanaf de start: Burgerparticipatie aan het begin van een proces van beleidsvorming bij plattelandsontwikkeling, tijdig organiseren. (Sterke correlatie met W10.1).

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Dit wordt op dit moment actief opgepakt door het (professioneel) team (beleids)participatie, vooruitlopend op de inwerkingtreding van de omgevingswet.

De omgevingswet gaat op 1 januari 2024 en vraagt ook om actieve bijdrage van inwoners en andere belanghebbende partijen bij het aanpassen en uitvoeren van plannen en beleid. Wijzigingen in de leefomgeving en beleid vragen per 1 januari 2024 dus altijd om een participatietraject zodat de overheid alle inbreng kan wegen bij het maken van een besluit. Er wordt vastgelegd wie er zijn betrokken en wat de resultaten zijn.

De provincie gaat daarnaast het huidige participatiebeleid aanpassen, op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren en de roep vanuit de maatschappij om meer betrokkenheid. Als er iets verandert in beleid dan moeten we hierbij onze inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven betrekken.

In de periode juli-september zijn vanuit team Omgevingsbeleid een serie beleidskeuzegesprekken georganiseerd waar, onder andere, geïnventariseerd zal worden of en hoe participatie op de desbetreffende beleidskeuzes vormgegeven kan worden. Deze gesprekken betreffen alle beleidskeuzes, inclusief de beleidskeuzes die betrekking hebben op het platteland.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Dat inwoners en belanghebbende organisaties een inbreng kunnen leveren/een actievere rol spelen in de landbouwopgave zodat deze aansluit bij de behoefte van de samenleving.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.
Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

De financiële impact is lastig in te schatten. Participatie is maatwerk en de kosten zijn sterk afhankelijk van de instrumentkeuze. Voorlopige ruwe schatting is categorie 1 op jaarlijkse basis.

7. Burgerparticipatie

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P7.3 Platform over burgerparticipatie: Een Burgerparticipatieplatform inrichten voor het platteland waar iedereen kan zien wat er elders gebeurt en daardoor geïnspireerd kan raken. (Zie ook L10.5 & P10.2).

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

De tool Open Stad is een online participatie-platform. In het verleden heeft de provincie dit al ingezet voor diverse trajecten, maar we verkennen momenteel of we dit breder kunnen inzetten. OpenStad is een tool voor burgerparticipatie en biedt veel verschillende functies zoals een online stemtool, manieren om plannen in te sturen, mogelijkheden om als inwoner budget toe te wijzen aan plannen voor een gebied en om onderling contact met elkaar op te nemen. Via deze tool kunnen lopende participatieprojecten worden getoond. Op de website van OpenStad zijn verschillende voorbeelden van participatieprojecten te vinden. In de zomer lopen deze verkennende gesprekken met OpenStad. Naar verwachting zal de tool na de zomer van 2023 in gebruik worden genomen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Medewerkers die het platform onderhouden.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

- Categorie 1: Personeel aannemen
- Kosten OpenStad software

7. Burgerparticipatie

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P7.4 Toegankelijke budgetten: De toegang tot budgetten voor plattelands-burgerinitiatieven meer toegankelijk maken.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Er is op dit moment geen budget voor burgerinitiatieven vastgesteld. Deze zijn er wel vanuit MIT voor het MKB. In principe valt het instellen van deze subsidies onder de bevoegdheden van GS. In dit geval zal PS eerst moeten beslissen of ze iets willen met dit punt.

Mochten dit er komen dan worden subsidies via het digitaal subsidie loket bereikbaar gemaakt. Maar ze zijn er op dit moment dus niet voor dit onderwerp.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Subsidies moeten worden ingevoerd in het digitaal loket. Daarnaast zal er een periodieke beleidsevaluatie moeten worden gedaan obv vastgestelde beleidstheorie/doelen.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Onbekend en niet makkelijk te overzien. Hangt af van hoe de subsidie vorm wordt gegeven. Dit geldt ook voor de vraag of het doorlopende of eenmalige kosten zijn.

7. Burgerparticipatie

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P7.5 Minder weerstand: Weerstand verminderen bij het burgerparticipatietraject.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Het is de vraag van wie de weerstand komt. Dit kan van verschillende doelgroepen zijn: bestuurders, ambtenaren, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties et cetera.

Doelgroep ambtenaren van de provincie Zuid-Holland: In 2018 heeft de Provincie Zuid Holland haar participatievisie- en principes vastgesteld ([participatienotitieprovinciezuid-holland \(12\).pdf](#)). Deze participatievisie en principes zijn bedoeld om richting te geven aan de manier waarop de provincie Zuid- Holland burgerparticipatie wil vormgeven en versterken. De komende periode (2023 – 2024) zal dit participatiebeleid kritisch tegen het licht worden gehouden en zullen de laatste inzichten, bijvoorbeeld over digitale participatie, transparante communicatie en inclusiviteit en diversiteit, worden opgenomen in het beleid en de werkwijze. Door een helderder en overzichtelijker participatiebeleid zal het participatieproces voor provincieambtenaren makkelijker en overzichtelijker worden. Hoe duidelijker en eenvoudiger het proces wordt, des te minder weerstand er zal zijn op deze processen te doorlopen.

Daarnaast is er een nieuw Professioneel Team Participatie opgericht die ambtenaren zal adviseren en ondersteunen bij (burger)participatietrajecten. Dit team zal een rol hebben bij het zorgen dat collega's de kennis en kunde hebben om participatie op een consistente kwaliteit te organiseren in hun werk. Ook zijn zij er om participatie als instrument te promoten en collega's hierover te enthousiasmeren.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

N.v.t.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

N.v.t.

8. Zelfvoorzienend en voorzieningen

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P8.1 Energie-onafhankelijkheid: Streef naar onafhankelijkheid op het gebied van energie; allereerst door zoveel mogelijk zonnepanelen op bestaande en nieuwe daken te leggen en door in de provincie op andere manieren voldoende energie op te wekken.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

De realisatie van zelfvoorzienendheid valt niet onder bestaand het bestaand beleid. Weliswaar wordt op het vlak van zonne-energie maximaal ingezet op de realisatie van zon op dak via de provinciale zonneladder en de volgorde daarin; eerst op dak, binnen bestaande stedelijke gebied, provinciale voorkeurslocaties en daarna pas op land binnen RES-zoekgebieden. Zie de Omgevingsverordening, -visie en programma.

Daarnaast heeft de provincie het aanvalsplan zon op dak om ook zo veel als mogelijk zon op bestaande daken te realiseren.

[https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/25589/gs_brief - energietransitie aanvalsplan zon - dos-2020-0004142.pdf](https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/25589/gs_brief_-_energietransitie_aanvalsplan_zon_-_dos-2020-0004142.pdf)

https://www.zuid-holland.nl/publish/pages/25589/aanvalsplan_zon_docx.pdf

Het beleid gaat dus niet uit van zelfvoorzienendheid.

Voor nieuwe daken geldt dat dit niet binnen de bevoegdheden van de provincie ligt. Hiervoor wordt momenteel door het Rijk gewerkt aan de aanpassing van het bouwbesluit om te verplichten.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

N.v.t.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

N.v.t.

8. Zelfvoorzienend en voorzieningen

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P8.2 Regionale voedselvoorziening: Streef naar onafhankelijkheid op het gebied van de voedselvoorziening in de regio, stimuleer hiervoor de directe en lokale afzet van voedsel.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

In Zuid-Holland zijn veel verschillende typen ondernemers. Zowel met lange ketens (export) als korte ketens in de regio. Veel van de export van producten, met name vers onbewerkt, vindt plaats binnen Europa en naar de UK. Voor een groot deel van de ondernemers geldt dat de cash crops, dus de gewassen die de basis vormen van hun inkomen in bulk naar export of verwerkers gaan (aardappelen, suikerbieten, uien, graan, zuivel). Sturen op meer regionale afzet vergt met name beleid aan het eind van de keten en in de logistiek. Die is nu ingericht op efficiënte, dus met name grote bulkstromen, en import. Lokale afzet in de korte keten is te stimuleren, ook in combinatie met de lange keten. We werken hier al aan door te investeren in de marktontwikkeling hiervoor met de Groene Cirkel De Tuin van Holland, voedsel families en de Task Force Korte Ketens.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Het beleid vraagt op dit moment geen verandering of intensivering. Een mogelijkheid zou zijn om de inzet op ketenontwikkeling te vergroten. Dit is meer een ontwikkelfunctie dan een beleidfunctie, die is belegd op nationaal niveau.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

N.v.t.

8. Zelfvoorzienend en voorzieningen

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P8.3 Ruimte bieden aan boeren: Ondersteun de toekomst van het boerenbedrijf door ruimte te bieden voor goed ingepaste energieopwek (zon, wind en andere energieopwekkers) op dak en boerenerf en door de regionale afzet van voedsel te stimuleren en te hier te investeren in de energieinfrastructuur.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Zie voor beantwoording van het onderdeel ruimte bieden voor energieopwek en investeren in de energieinfrastructuur beslispunt 6.5.

Het stimuleren van de regionale afzet van voedsel

Regionale afzet in de korte keten met een goede marge kan bijdragen aan het verdienvermogen van boeren en hun vermogen om te investeren in verduurzaming. In de Groene Cirkel De Tuin van Holland werkt de provincie samen met ketenpartijen uit de horeca, zorg en andere grote voedsel inkopers om de vraag naar duurzame producten van dichtbij open te breken. Meer informatie over het programma is te vinden op <https://detuinvanholland.nl>.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Momenteel vraagt dit geen aanpassing van het beleid.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Aangezien er al inspanningen zijn vraagt dat op dit moment geen extra inspanning. Mochten er intensivering nodig zijn zal dat vanaf € 100.000 zijn, ketenontwikkeling vraagt veel tijd en mensen om van de grond te krijgen.

8. Zelfvoorzienend en voorzieningen

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P8.4 Bereikbaarheid van regionale voorzieningen: Zorg dat regionale voorzieningen (o.a. ziekenhuizen) goed bereikbaar zijn door te investeren in bereikbaarheid met fiets, OV verbindingen tussen dorp, stad en platteland.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Ja dit valt onder staand beleid. We sturen op een goede bereikbaarheid van voorzieningen en we sturen op multimodale bereikbaarheid zodat men keuzevrijheid heeft voor het type reis. We investeren in een goede bereikbaarheid per fiets en auto door middel van onze eigen infrastructuur. We sturen op goede locaties voor voorzieningen met transit oriented development waardoor voorzieningen vaker bij OV-locaties belanden.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Het verbeteren van de fietsbereikbaarheid en de OV verbindingen vraagt extra budget. OV wordt bijvoorbeeld op dit moment afgeschaald omdat het transitiefonds afloopt (zie P12.2). Uitvoeren van GIS onderzoek naar de fietsbereikbaarheid van voorzieningen vanuit het platteland.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Bij investeringen in OV gaat het snel meer dan 1 miljoen per jaar.

Voor GIS onderzoek C1.

8. Zelfvoorzienend en voorzieningen

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P8.5 (zie ook P5.2) Voorzieningen behouden voor dorpen: Behoud de (basis)voorzieningen waar breed draagvlak voor is in de (dorps)gemeenschap en zorg dat deze voorzieningen ook beschikbaar kunnen blijven door dorpen ook de ruimte te geven om (licht) te groeien.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Dit punt valt al onder ons omgevingsbeleid en kan tijdens de nieuwe collegeperiode verder aangevuld worden n.a.v. het collegeakkoord.

De provincie zet ook in op vitale steden en dorpen. In het coalitieakkoord wordt er extra aandacht gegeven aan de vitaliteit en leefbaarheid van kleinere kernen en wordt (dat wordt komend jaar verder uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma):

Op plekken waar het gewenst is vanwege de leefbaarheid en het op peil houden van voorzieningen, geven we de mogelijkheid om extra woningen te bouwen aan de rand van kernen. We omarmen het principe 'een straatje erbij' (maximaal 50 woningen) en een 'straatje ertussen'.

Daarnaast is staand beleid dat de provincie stuurt op extra woningen voor jongeren en ouderen. Met name in de kleinere kernen. Daar is in deze kernen juist behoefte aan maar vaak wordt er een eenzijdig aanbod gecreëerd: teveel gericht op gezinnen, in een te hoog segment met onvoldoende 0-tredenwoningen.

Duiding: woningen toevoegen aan kleinere kernen heeft een beperkt effect op het in stand houden van voorzieningen. Er spelen ook ontwikkelingen als vergrijzing, kleinere huishoudens en schaalvergroting vanuit de private sector. Daarnaast kent de provincie kent ook veel kleinere kernen zoals buurschappen of kleine dorpen zonder dagelijkse voorzieningen als een basisschool of supermarkt. In dit type kernen werkt het toevoegen juist averechts. Deze woningen worden niet gebouwd in een kern waar de laatste basisschool onder druk staat en meer kinderen wonen in een kern zonder basisschool. Ook woningen toevoegen voor de leefbaarheid en vitaliteit in kernen groter dan grofweg 7.000 inwoners heeft geen effect. Daar staat de aanwezigheid van dagelijkse voorzieningen niet onder druk.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Aanpassing van het omgevingsbeleid met het 'straatje erbij' betekent dat waar het wenselijk is om maximaal 50 woningen toe te voegen voor vitaliteit en leefbaarheid, daar een mogelijkheid voor wordt gezocht. Een consequentie is dat voor deze regeling met maximaal 50 woningen de Ladder voor duurzame verstedelijk *overruled* wordt.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Eenmalig ongeveer €30.000 - €50.000 om het beleid goed te implementeren, te onderzoeken wat haalbaar en wenselijk is en participatie mogelijk te maken.

9. Consuminderen en lokaal

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P9.1 Eenduidige afvalscheiding: Het zorgdragen voor een eenduidig beleid in de gehele provincie Zuid-Holland op het gebied van afvalscheiding! Bewustzijn creëren door afvalscheiding overal op dezelfde manier in te richten.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Er is geen bestaand provinciaal beleid op afvalscheiding en het creëren van bewustzijn, anders dan via vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven die op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht onder bevoegd gezag van de provincie vallen. Er is geen provinciaal beleid gericht op het zorgdragen voor een eenduidig beleid in de gehele provincie op het gebied van afvalscheiding. Al kan vanuit het oogpunt van circulair het tegengaan van afvalstromen en het verminderen van grondstoffengebruik onderschreven worden.

Het Rijk stelt iedere 6 jaar een Landelijk Afvalbeheerplan vast. Het laatste vastgestelde afvalbeheerplan is het Landelijk afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3). In LAP3 staan sectorplannen waar het beleid voor de verschillende afvalstromen is uitgewerkt. Deze sectorplannen zijn het toetsingskader bij vergunningverlening aan afvalverwerkende bedrijven.

Gemeenten en Rijk hebben in het Publiek Kader Huishoudelijk afval 2025 een wensbeeld opgenomen voor 2025. Hierin staat de transitie naar de circulaire economie centraal, waarin ketens zich vanzelf sluiten omdat dat rendabel is. Gemeenten faciliteren en stimuleren burgers bij afvalscheiding.

Het inzamelen van huishoudelijk afval is een wettelijke gemeentelijke taak. Een gemeente mag zelf bepalen hoe zij dit doet.

Bedrijven zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun afval en afvalscheiding. In het LAP3 staan daarvoor de richtlijnen.

In het Rijksbeleid is geen expliciete opdracht neergelegd bij de provincies om dit voor het grondgebied van de hele provincie te organiseren.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Om invulling te kunnen geven aan het beslispunt zal nieuw beleid opgezet moeten worden. Hiervoor is op dit moment niet de benodigde capaciteit en expertise in huis. Als eerste stap zal er een verkenning moeten worden uitgevoerd door een extern bureau naar de haalbaarheid en de effectiviteit van dergelijk beleid.

Daarnaast ontbreekt een harde juridische grondslag voor dergelijk beleid. Het zou dus als een bovenwettelijke taak moeten worden gezien.

Daar (huishoudelijk) afvalscheiding een gemeentelijke taak/verantwoordelijkheid is kan provinciaal beleid gezien worden als inbreuk op de autonomie van een gemeente.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Wanneer gekozen wordt nieuw beleid op te zetten is een grove inschatting jaarlijks vanaf € 100.000 (ondersteunend extern onderzoek, capaciteit, communicatie, mogelijk financiële ondersteuning wanneer gemeenten hun systeem moeten veranderen).

9. Consuminderen en lokaal

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P9.3 Bevorderen kleinschaligheid: Het beschikbaar stellen van een stimuleringsfonds voor het bevorderen van meer kleinschaligheid en lokale economie (ook in de stad).

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Het huidige beleid richt zich op innovatieve koplopers en het brede MKB, niet specifiek op kleinschalige en/of lokale economie. Provincie (en gemeente) mag niet de markt verstoren door op omvang of marktmacht van bedrijven te selecteren, maar kan zich wel inzetten voor betaalbare bedrijfsruimte, vaak een knelpunt voor kleinere ondernemingen. Daarnaast kan onderzocht worden of we in samenwerking met relevante afdelingen van MKB Nederland kleine ondernemingen die de lokale economie bedienen extra kunnen ondersteunen. Daarnaast zal verkend worden of de Provincie via inkoop en aanbesteding (kleine) MKB bedrijven een impuls kan geven..

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Bijzondere aandacht voor (ruimte en steun voor) kleine en lokale ondernemingen

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Het gaat om inzet van ambtelijke capaciteit, en mogelijk een nog onbekend budget voor inkoop, maar dat is niet per se hoger of lager omdat ingekocht wordt bij kleine ondernemingen.

9. Consuminderen en lokaal

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P9.5 Regels vereenvoudigen: Het vereenvoudigen van wet- en regelgeving (vergunningen) zodat lokale producten eerste keus worden.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Het besispunt is op verschillende manieren te interpreteren. Hieronder enkele mogelijke interpretaties en wie hiervoor verantwoordelijk zou zijn:

- a) Lokale producten eerste keuze bij organisatie provincie Zuid-Holland -> afdeling Inkoop
- b) Lokale producten eerste keuze bij Nederlanders -> Rijksbeleid / Europees beleid
- c) Lokale producten eerste keuze bij Europeanen -> Europees beleid

In de Europese Unie is er een sprake van een interne markt. Dat betekent dat er vrij verkeer van goederen (en personen en diensten is). Een verandering van dit principe betekent een enorme verschuiving, die de basis van de Europese Unie verandert. Dat ligt niet binnen de invloedssfeer van de provincie Zuid-Holland. Wél hebben we een eigen inkoopbeleid als organisatie, waarin we eisen kunnen stellen aan waar producten vandaan komen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

In principe lijkt er geen belemmering te zijn in wet- en regelgeving of vergunningen en liggen er voornamelijk kansen op het gebied van bewustwording.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.
Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Dit is niet te noemen, aangezien het vereenvoudigen van regels niet nodig is danwel niet in de invloedssfeer van de provincie ligt.

10. Dienstbare overheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P10.1 Provinciaal democratiefestival: Organiseer een Provincie Zuid-Holland 'low land' festival. In dat lage land-festival wordt het feest van de provinciale democratie gevierd, toont Zuid-Holland op creatieve manieren de betekenis van hun beleid voor burgers en krijgen burgerinitiatieven een podium. Een mooie mengeling van lering en vermaak, dat in wisselende regio's van de provincie wordt georganiseerd.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Er is op het moment geen beleid op het organiseren van een festival in het teken van participatie/democratie. Wel staat er in de participatievisie -en principes ([participatienotitieprovinciezuid-holland \(12\).pdf](#)) dat er tijdens een participatieproces gezocht wordt naar het meest geschikte participatie instrument op basis van verschillende factoren.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Het organiseren van een festival/event laat zien dat we waarde hechten aan participatie en lokale initiatieven. Inwoners kunnen op een laagdrempelige manier kennis maken met ons provinciaal participatiebeleid en burgerinitiatieven. Dit geeft er een mogelijkheid om maatschappelijke meerwaarde te bereiken (denk aan koppelkansen en het ophalen van nieuwe kennis en inzichten) en meer draagvlak te creëren voor het beleid en toekomstige participatietrajecten.

Daarnaast zou er rekening moeten worden gehouden met het volgende:

- De doorlooptijd voor het organiseren van een festival, denk hierbij aan +-6 maanden.
- Ambtelijke capaciteit. Hier zullen ambtenaren vanuit het participatieteam, communicatie en evenementen op samen moeten werken. Dit kan ten koste gaan van de capaciteit die benodigd is voor andere processen.
- Locaties: er wordt gevraagd om een festival in verschillende regio's. Hier moeten locaties voor worden gevonden en bekostigd.
- De kosten (zie paragraaf 4)
- Eventueel afbreukrisico: er moet goed worden nagedacht over de inhoudelijke invulling van dit festival en het verwachtingsmanagement. Mocht dit niet goed verlopen dan kan dit leiden tot reputatieschade en verminderd draagvlak voor toekomstige participatieprocessen.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Categorie 2: Afhankelijk van de grootte en de hoeveelheid van locaties van het festival.

10. Dienstbare overheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P10.2 Platform voor burgerinitiatieven: Ontwerp een platform dat toegang geeft tot de provincie voor burgerinitiatieven vanuit het platteland. Maak daar burgerinitiatieven zichtbaar voor bestuurders en ambtenaren, maak ze vindbaar voor burgers die ook iets willen oppakken en maak het mogelijk om via het platform contacten te leggen. Stel daarbij een prijs in voor het beste plattelands-burgerinitiatief dat voor anderen in de provincie

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

We hebben het nog niet. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door het OpenStad platform te gebruiken. PS zou dit dan moeten goedkeuren en er budget voor moeten vrijstellen inclusief de marketing van het promoten van de prijsvraag.

De tool Open Stad is een online participatie-platform. In het verleden heeft de provincie dit al ingezet voor diverse trajecten, maar we verkennen momenteel of we dit breder kunnen inzetten. OpenStad is een tool voor burgerparticipatie en biedt veel verschillende functies zoals een online stemtool, manieren om plannen in te sturen, mogelijkheden om als inwoner budget toe te wijzen aan plannen voor een gebied en om onderling contact met elkaar op te nemen. Via deze tool kunnen lopende participatieprojecten worden getoond. Op de website van OpenStad zijn verschillende voorbeelden van participatieprojecten te vinden. In de zomer lopen deze verkennende gesprekken met OpenStad. Naar verwachting zal de tool na de zomer van 2023 in gebruik worden genomen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Beleidsmedewerkers die het platform onderhouden en het evenement organiseren.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

- Categorie 1: Personeel aannemen
- Kosten OpenStad software

P10.7 categorie 1: Tot 50.000 euro voor marketingbudget en de promotie van de prijsvraag.

10. Dienstbare overheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P10.3 Een verordening voor burgerparticipatie: Stel een verordening vast, waarin burgeradvies een goed omschreven plek krijgt. Gebruik daarbij meerdere varianten, van digitale raadpleging tot G1000-aanpak en van adviserend tot bindend. Stel een oefenperiode vast, waarin met verschillende vormen van burgerparticipatie wordt gewerkt en selecteer dan de meest effectieve.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Bestaand beleid (participatievisie en-principes)

De Provincie Zuid Holland heeft op dit moment nog geen Participatieverordening. Wel is in 2018 het participatiebeleid vastgesteld.

De rijksoverheid werkt aan het wetsvoorstel Versterking Participatie op Decentraal Niveau. Deze nieuwe wet regelt dat gemeenten en provincies verplicht een Participatieverordening moeten hebben. In deze verordening moeten de provincies (en gemeenten) duidelijk maken op welke wijze inwoners betrokken worden in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid. De wet is nog niet aangenomen, maar dit zal eind 2023 wel gebeuren.

Er wordt op dit moment binnen de provincie al voorgesorteerd op de verplichting van het hebben van een verordening. Op basis van het vastgestelde beleid in 2018 wordt gewerkt aan het opstellen van de Participatieverordening. Hierbij worden nieuwe inzichten, dus ook die vanuit het burgerberaad, meegenomen.

In de verordening geeft de provincie inwoners duidelijkheid over de mogelijkheden tot participatie. Het burgeradvies krijgt daarmee een goede en zelfs juridische basis. De vorm waarin burgeradvies wordt gevraagd is een uitwerking en is altijd maatwerk. Ook omdat hier ook nog steeds ontwikkelingen in zijn zal dit niet in detail in de verordening worden vastgelegd. Het is zeker wel de bedoeling om met verschillende werkvormen te blijven werken, deze te evalueren en met de meest effectieve vormen door te gaan.

Hiervoor kent de provincie Zuid Holland een participatievisie en -principes (2018). Aan een doorontwikkeling hiervan wordt ook gewerkt.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven kunnen nog beter betrokken zijn bij het maken en aanpassen van beleid.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

N.v.t.

10. Dienstbare overheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P10.5 Toetsen op begrijpelijkheid: Toets alle uitingen van de provincie op leesbaarheid en begrijpelijkheid. Dat gaat niet alleen om beleidsdocumenten, maar ook over brieven en mondelinge contacten. Gebruik daar niet alleen taal- en communicatiedeskundigen bij, maar ook burgers die ontvanger van die uitingen zijn.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Met het ondertekenen van de Direct Duidelijkdeal in juni 2020 hebben we aangegeven werk te gaan maken van toegankelijk taalgebruik/heldere communicatie. Net als bij alle andere overheden vraagt communiceren in minder formele taal eigenlijk ook gewoon om een cultuurverandering. Daarom zijn we gestart met het aanbieden van trainingen en handvatten aan medewerkers. Er is een schrijfwijzer opgesteld als basis en we wisselen kennis en ervaringen uit met andere overheden. Wat gaat goed, wat kan beter?

Ook zijn we aangesloten bij de landelijke adviesgroep begrijpelijke overheid.

Inmiddels is de ambitie om begrijpelijk en toegankelijk te communiceren ook vastgelegd in het coalitieakkoord 2023-2027. We willen hier dan ook op gaan doorpakken, al blijft het een 'leren door te doen' proces. Er komt een plan van aanpak voor de komende 2 jaar, waarbij we ook nadrukkelijk Provinciale Staten willen betrekken om ons te voorzien van feedback. En we kijken waar wettelijke eisen ons kunnen ondersteunen/ambities elkaar kunnen versterken. Denk aan digitale toegankelijkheid en inclusiviteit.

Niet zozeer aanpassingen dus, maar wel een meer lange termijnaanpak formuleren in plaats van ad hoc invulling. Inzetten op vaardigheden én bewustwording.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Nog niet in te schatten.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Het is een punt dat blijvend aandacht verdient, dus we gaan sowieso uit van jaarlijkse impact. Omdat er voor een groot deel gebruik gemaakt kan worden van middelen van het ministerie van Binnenlandse zaken, zal de eigen bijdrage niet voorbij de € 100.000 (1) gaan.

12. Duurzaamheid

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P12.1 Een lokaal gesprekspunt: Fysiek lokaal aanspreekpunt per dorpskern waar je naartoe kan met je vragen en duidelijkheid krijgt over de vervolgstappen. Provincie maakt het mogelijk om bevoegdheden te decentraliseren. Zodat vragen en initiatief van burgers sneller opgepakt en behandeld kunnen worden.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Nee, dit valt niet onder bestaand beleid en wordt niet al uitgevoerd.

Veelal is een gemeente en een gemeentelijk loket het eerste (fysieke) aanspreekpunt voor inwoners met vragen over de directe leefsituatie en leefomgeving. Gemeenten organiseren dit op diverse manieren, al dan niet met meerdere loketten en servicepunten in wijken en dorpen. Indien het wenselijk is deze loketten uit te breiden met aanspreekpunten voor provinciaal beleid dan is een aanpassing nodig in ons beleid waarin inwoners via het KCC (fysiek, digitaal en telefonisch) vragen kunnen stellen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Er is een grote uitbreiding nodig van het aantal KCC medewerkers en een uitgebreide en intensieve samenwerking met alle gemeenten individueel om gemeentelijke loketten ook beschikbaar te maken voor vragen over provinciaal beleid. Dit zal dan nog steeds niet voor iedere dorpskern beschikbaar zijn. Daar zijn er namelijk honderden van. Eventueel kunnen gemeentelijke medewerkers ook opleiding en informatie krijgen over provinciaal beleid. Het delen van systemen is dan ook nodig. Een inventarisatie is nodig om gerichter te bepalen aan welke informatie van provinciaal beleid precies behoefte is.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Het gaat hier in ieder geval om structurele kosten. Zonder exact op voorhand te kunnen berekenen, zal het hier gaan om zeer grote financiële consequenties (>1.000.000). Beschikbare aanspreekpunten in dorpskernen gaat om honderden locaties en daar horen dan ook kosten voor medewerkers, opleidingen, huur, communicatie e.d. bij.

12. Duurzaamheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P12.2 Openbaar vervoer: Openbaar vervoer moet de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het platteland blijven waarborgen zodat het voor de jeugd (en mensen zonder eigen vervoer) aantrekkelijk blijft om er te blijven. OV-lijnen laten bestaan en niet opheffen als ze economisch niet rendabel blijken te zijn. De sociale afweging gaat boven de economische afwegingen.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Ja, maar de provincie is tot nu toe nog afhankelijk geweest van steun van het Rijk, die volgend jaar ophoudt.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Openbaar vervoer is sinds corona in zwaar weer terecht gekomen. Reizigersaantallen zijn aanmerkelijk lager, circa 85% ten opzichte van voor corona. Het Rijk en de provincie hebben het OV de afgelopen jaren extra financieel gesteund om op een redelijk niveau te blijven, maar de steun van het Rijk houdt volgend jaar op. Tot nu toe is de lijn gevolgd dat iedere buslijn die wordt opgeheven vervangen moet worden door een alternatief dat minstens net zo snel is, net zo vaak beschikbaar is, en niet duurder is. Het is mogelijk om OV-lijnen te laten bestaan. Dit vereist wel dat er extra middelen ter beschikking worden gesteld aan het OV. Onderzoek kan gedaan worden naar efficiënte alternatieven zoals publieke mobiliteit (deelmobiliteit, vraagafhankelijke vervoer) om te kijken of betere bereikbaarheid van platteland mogelijk is tegen gelijke kosten vergeleken met lijnbussen.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Bij investeringen in OV gaat het snel meer dan 1 miljoen per jaar.

Onderzoek naar kansen van alternatieven zoals publieke mobiliteit: Kan mee genomen worden in visie ontwikkeling OV, dan geen extra kosten.

12. Duurzaamheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P12.3 Lokaal produceren en consumeren: Lokaal produceren en consumeren leidt tot veel positieve dingen, zoals steun voor lokale producenten, gezondheid en minder transportbewegingen en dus CO2-reductie.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Sluit aan op bestaand beleid: we onderschrijven dit. Zowel voor de Zuid-Hollandse maakindustrie en de bouw als voor onze land- en tuinbouw zien we mogelijkheden voor het lokaal en regionaal sluiten van kringlopen. Dit laat onverlet dat het per productgroep verschilt op welke schaal de kringloop gesloten kan worden (voor industrie is dat een andere schaal dan lokaal). We benutten de denkkraft van het Burgerpanel graag om ideeën gezamenlijk nader uit te werken.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Beleid wordt voortgezet.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Geen extra budget ingezet.

12. Duurzaamheid

1. Over welk besispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P12.4 Een bewust woonklimaat: Ieder individu heeft toegang tot mogelijkheden om zijn/haar kennis te vergroten over een bewust woonklimaat in de breedste zin van het woord. Of dat nu gaat om innovatieve en milieubewuste nieuwbouwprojecten of maatregelen om het eigen huis te verduurzamen binnen de mogelijkheden en kansen die er zijn.

2. Valt dit besispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

Het delen van kennis rond een bewust woonklimaat is een gedeelde verantwoordelijkheid van allerlei partijen, die hieraan bijdragen. De provincie draagt hier bijvoorbeeld aan bij via het programma Kennis

Zuid-Holland (<https://kennis.zuid-holland.nl>), maar ook via digitale toegankelijkheid of bijvoorbeeld via de energiewebsite (Thuis aan de slag - Provincie Zuid-Holland) Naast initiatieven vanuit de provincie zijn er ook verschillende initiatieven in de samenleving om te helpen bij het verduurzamen van bestaande woningen. De vorm kan daarbij verschillen van een website met informatie (bijvoorbeeld: <https://zetoekdekнопom.nl>) tot een duurzaamheidscoach (bijvoorbeeld: <https://www.pijnacker-nootdorp.nl/direct-regelen/bouwen-en-wonen/duurzaamheidscoach/37897/>)

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

Eventueel kan de provincie ervoor kiezen om intensiever in te zetten op het toegankelijk maken van kennis i.r.t. een bewust woonklimaat. Dit vraagt dan nog om een analyse van huidige initiatieven en op welke wijze de provincie de toegankelijkheid verder kan versterken.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit besispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.

Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Personele inzet zal nodig zijn en de de financieringsvraag is afhankelijk van de gekozen maatregelen.

12. Duurzaamheid

1. Over welk beslispunt uit het Burgerakkoord gaat deze ambtelijke analyse?

P12.5 Voorzieningen voor burgers: Speciale aandacht voor voorzieningen voor kinderen/jongeren en voorzieningen voor ouderen binnen de gemeente- en provinciegrenzen. Door deze voorzieningen te combineren blijft de verbinding tussen jong en oud bestaan.

2. Valt dit beslispunt onder huidig of bestaand beleid en wordt dit uitgevoerd?

De provincie zet niet specifiek in op het combineren van functies voor jongeren en ouderen zodat de verbinding blijft bestaan tussen jong en oud. In generieke zin sturen we wel op het gebruik van voorzieningen, los van leeftijdsgroepen zoals openbaar vervoer, detailhandel, recreatie en infrastructuur. Enkele gemeenten zetten in op gezamenlijke woonvormen tussen jong en oud, daar gaat de provincie niet over en heeft daar geen beleid op. Of de provincie gaat over het gebruik van voorzieningen hangt af van de type voorzieningen. De provincie kan wel sturen op de bereikbaarheid en locatie van voorzieningen.

3. Wat zijn de consequenties van de aanpassing/het nieuwe beleid?

De consequenties van de inzet van extra beleid hangt af van het type voorzieningen, dat zou dan eerst verder uitgewerkt moeten worden.

4. Wat is een grove inschatting van de financiële impact van dit beslispunt?

N.V.T. / C1: tot € 100.000 / C2: vanaf € 100.000 tot € 1.000.000 / C3: hoger dan € 1.000.000.
Geef aan of het eenmalig of jaarlijks is.

Naar inschatting is hier ongeveer €50.000 nodig voor onderzoek naar voorzieningengebruik, de mogelijkheden en de effecten.